

Utbildningsinspektion i Råambshovsskolan grundskola årskurs 6–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Råambshovsskolan den 5–7 september 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen inom två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Stockholms kommun och Råambshovsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Råambshovsskolan intervjuades elever, rektorn, biträdande rektorn, lärare elevvårdspersonal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i grundskolans årskurs 6–9. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten

Rålambshovsskolan	Antal elever
Grundskola	570

Rålambshovsskolan är en grundskola för elever i årskurserna 6–9, belägen nära Rålambshovsparken i Kungsholmens stadsdel. Skolan är organiserad i vertikala arbetslag. I varje arbetslag ingår klasser från årskurserna 6–9. I övrigt finns även olika ämnesvisa grupperingar. Det finns cirka 22 elever i varje klass. Skolan har profilklasser med matematik och naturvetenskaplig inriktning. Huvuddelen av eleverna kommer från närliggande skolor i stadsdelen, men även från andra stadsdelar.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Rålambshovsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att utbildningen vid Rålambshovsskolan i flera avseenden är av god kvalitet. Skolan visar goda kunskapsresultat och skolans värdegrundarbete har fått till följd att eleverna trivs och är trygga i skolan. Elevernas kännedom om målen för respektive ämne är bra. Vidare bedöms att det finns en medvetenhet och flexibilitet i verksamheten för att tillgodose elevernas behov av stöd.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör ingen systematisk uppföljning, utvärdering och analys av elevernas kunskaper i förhållande till kursplanemålen i samtliga ämnen i årskurs 9 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det offentliga skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94).
- Beslut om anpassad studiegång för elev tas inte i enlighet med författningarna (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Elevens val ges inte i enlighet med författningarna (2 kap. 20 § grundskoleförordningen).
- Svenska som andra språk anordnas inte i enlighet med författningarna (2 kap. 15–16 §§ grundskoleförordningen).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte kraven på en sådan plan (6 § Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör förbättra elevernas möjligheter till inflytande över sin utbildning.
- Åtgärdsprogrammen bör tydliggöras så att elevens väg till måluppfyllelse och skolans åtgärder framgår tydligt.
- Skolans systematiska kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning bör förbättras.

- Skolan bör skapa rutiner för att tillse att de elever som har behov av undervisning i svenska som andra språk får det.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Av tabell 1 framgår att Rålambshovsskolans resultat överstiger resultaten för kommunen och riket. En hög andel av skolans elever är behöriga att söka ett nationellt program i gymnasieskolan och många elever når också målen i samtliga ämnen.

Tabell 1 Slutbetyg enligt nationell statistik

	Rålambshovsskolan			Kommunen			Riket		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Meritvärde	225,5	234,6	231,1	221,0	221,3	221,9	206,9	206,3	206,8
Andel (i procent) som nått målen i alla ämnen	81,6	77,7	87,7	75,6	75,7	75,1	75,9	75,5	76,0
Andel (i procent) behöriga till gymnasieskolan	94,7	96,2	96,2	89,8	89,2	90,0	89,6	89,2	89,5

Tabell 2 Genomsnittligt meritvärde¹ för flickor och pojkar i årskurs 9 med slutbetyg i minst 16 ämnen i Rålambshovsskolan enligt nationell statistik

	2004	2005	2006
Flickor	244,0	250,4	230,5
Pojkar	212,8	219,1	231,8

Det framkommer dock av tabell 2 att det finns en relativt stor variation mellan flickors och pojkars genomsnittliga meritvärde i betygsstatistiken mellan åren 2004-2006. Inspektörerna vill påpeka vikten av att analysera skolans resultat ur detta perspektiv.

Nationell statistik visar att många elever når målen i samtliga ämnen, men någon systematisk uppföljning och analys redovisas inte av de ca 12 procent som år 2006 saknar fullständigt slutbetyg. Skolans kvalitetsredovisning visar på en viss uppföljning och analys i ämnena svenska, engelska och matematik. Dock saknas uppföljning och analys i övriga ämnen. Inspektörerna bedömer det som en brist att skolan inte gör någon systematisk uppföljning, utvärdering och analys av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i årskurs 9 i samtliga ämnen. Detta måste skolan åtgärda.

¹ Meritvärde räknas fram genom att bokstavsbetygen översätts till siffror där MVG ger 20, VG 15 och G 10. Därefter räknas de 16 bästa betygen samman och ger det så kallade meritvärdet. En elev som har minst 16 betyg kan alltså ha högst 320 och minst 160 poäng.

Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet föreskriver vikten av att skolan är tydlig i fråga om mål och innehåll som en förutsättning för elevers och vårdnadshavares möjligheter till inflytande. Det innebär att skolan måste delge eleverna målen för utbildningen, såväl läroplansmål som kursplanemål. Rålambshovsskolan har arbetat fram lokala mål och betygskriterier för de olika ämnena i årskurs 6 till 9. De finns samlade i ett dokument. Både föräldrar och elever känner väl till dokumentet. Vid möten i skolan går lärare igenom mål och betygskriterier i respektive ämne för både föräldrar och elever. Inför varje nytt område inom ämnet går lärare och elever tillsammans igenom vilka betygskriterier som gäller. Elever och föräldrar bekräftar i intervjuer att så är fallet. Elevers och föräldrars kännedom om läroplanens mål framgår inte lika tydligt. Ett exempel på detta kan vara målen för elevernas ansvar och inflytande över undervisningen. Inspektörerna bedömer elevernas kännedom om målen för respektive ämne som mycket bra. Dock vill inspektörerna påpeka vikten av att skolan lika tydligt informerar eleverna om läroplanens mål.

Normer och värden

En av skolans viktigaste uppgifter är att eleverna skall känna sig trygga och trivas i skolan. Rålambshovsskolan genomför årligen en enkät där det bland annat undersöks om eleverna trivs i sin skolmiljö. Den senaste undersökningen visar att 80 procent av eleverna känner sig mycket nöjda respektive ganska nöjda avseende trygghet och trivsel i skolan. Detta bekräftas även i samtal med föräldrar som menar att detta är ett resultat av skolans värdegrundsarbete. Några elever uttrycker detta på följande sätt: *läraryrket bryr sig*. Inspektörerna har mött trevliga, öppna och nyfikna elever i skolan och sett exempel på mycket goda relationer mellan elev och lärare. Ett sådant exempel är spontana samtal i korridoren mellan lärare och elev. Inspektörerna bedömer att eleverna känner sig trygga och trivs i skolan. Dock vill inspektörerna påpeka att skolan måste försäkra sig om att alla elever trivs och är trygga i skolan.

Elevernas möjlighet till inflytande över undervisningen och det egna lärandet förekommer enligt inspektörernas bedömning i en alltför begränsad omfattning. Detta behandlas vidare i nästa avsnitt.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet.

Enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet skall eleverna ha ansvar och inflytande över utbildningens utformning och innehåll. Elevernas inflytande och ansvar är ett prioriterat område i Stockholms stads åtaganden. Eleverna i årskurs 6–7 har planeringsböcker och eleverna i årskurserna 8–9 har veckoplanering. Planeringen innebär att eleverna själva skriver ner och tar ansvar för att göra de läxor de har till en viss dag. Enligt utsagor från eleverna kan inflytandet handla om att vid något tillfälle välja redovisningssätt efter avslutat arbete, men

oftast gör alla elever samma saker samtidigt efter lärarnas planering. Eleverna beskriver att inflytandet varierar och beror på undervisande lärare. Det växlar således i vilken omfattning eleverna ges möjlighet till inflytande över det egna lärandet.

Riktlinjer för hur elevinflytandet skall bedrivas återfinns både i skolans arbetsplan och kvalitetsredovisning. Riktlinjerna beskriver elevernas inflytande över verksamheten i stort. Elever berättar att de är delaktiga genom de elevråd som genomförs och som till största delen handlar om materiella inköp. Inspektionsbesöket visar att eleverna har begränsade möjligheter till ett reellt inflytande och delaktighet i frågor som rör val av arbetsformer och arbetssätt samt inflytande över det egna lärandet. Ett sådant reellt inflytande kan till exempel vara att utgå från elevernas tankar och erfarenheter i undervisningen. Skolan bör klargöra för eleverna på vilket sätt arbetet med elevernas inflytande bedrivs eller ska bedrivas. Inspektörernas samlade bedömning är att eleverna bör ges tydligare möjligheter att med stigande ålder utöva inflytande och delaktighet över den egna utbildningen.

Enligt ny lag (SFS 2006:67) skall varje skola upprätta en likabehandlingsplan där planerade åtgärder att förebygga och förhindra diskriminering samt annan kränkande behandling beskrivs. Rålambshovsskolan har en likabehandlingsplan som beskriver definition av kränkningar samt rutiner vid misstanke om mobbning. Det framgår inte vilka åtgärder som gäller för övriga diskrimineringsgrunder. Personalen ger uttryck för att planen nyligen är utarbetad och är under pågående förbättring. Eleverna har inte deltagit i utformningen av planen.

Lagen anger även att planen skall syfta till att skolan arbetar förebyggande med att förhindra kränkande behandling. Det förebyggande arbetet i skolan drivs av en trygghetsgrupp som består av lärare från de olika arbetslagen. Denna grupp handleds av skolans kurator. Eleverna engageras i det förebyggande arbetet utifrån den så kallade friendsmodellen. Detta innebär bland annat att det finns två elever i varje klass som är utvalda till kamrattstödare. Livskunskap ingår i skolans verksamhet i årskurserna 6, 7 och 8 som ytterligare ett led i värdegrundarbetet. Inspektörerna ser positivt på skolans förebyggande värdegrundsarbete. Inspektörerna bedömer att skolans likabehandlingsplan inte uppfyller lagens krav, bland annat genom att inte beakta alla av former av diskrimineringsgrunder. Inspektörerna vill också påpeka att eleverna måste göras delaktiga i arbetet med planen.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Enligt nationella kursplaner och betygskriterier för grundskolan skall både läroplan och kursplaner ligga till grund för planering av undervisningen.

I tidigare avsnitt beskrivs elevernas goda kännedom om kursplanemålen för respektive ämne samt elevernas ringa kännedom om läroplanens mål. (Se även vad som sägs om elevernas inflytande under rubrikerna kunskaper och arbetet med arbetsmiljö och delaktighet). Inspektörerna vill framhålla med stöd av tidigare beskrivningar och observationer att de mätbara kunskapsmålen har en sådan framträdande roll att arbetet med läroplanens övergripande mål om inflytande och delaktighet inte blir lika framträdande.

Individanpassning och stöd

Alla elever i Rålambshovsskolan har individuella utvecklingsplaner som utarbetas i samband med utvecklingssamtalen. Även föräldrar känner sig bekanta med

arbetet kring de individuella utvecklingsplanerna. Eleverna uttrycker att det beror på mentorn vilken betydelse den individuella utvecklingsplanen utgör i utvecklingssamtalen. En del elever ser sig själva som aktörer i upprättandet av planen, medan andra inte gör det. De individuella utvecklingsplaner som inspektörerna tagit del av utgörs till största delen av målsättningar kring elevernas personliga utveckling. Det är svårt att få någon klar bild av huruvida de nationella utbildningsmålen är vägledande för framtagandet av de individuella utvecklingsplanerna. Inspektörerna vill påpeka vikten av att innehållet i den individuella utvecklingsplanen tydligt bör utgå från såväl läroplanens som kursplanernas mål och att alla elever ges möjligheter till delaktighet och dialog vid framtagandet.

Alla elever som är i behov av särskilt stöd skall få det. Skolan har tydliga rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Lärarna aktualiserar dessa elever till elevvårdsteamet. I teamet ingår speciallärare, studie- och yrkesvägledare, kurator, skolledning och skolsköterska med uppdrag att på olika sätt tillgodose elevers behov av särskilt stöd. Eleverna kan få stöd av både speciallärare och ämneslärare i den så kallade "lilla studion" respektive "studion", men också genom stöd i klassen. Samtliga elever som får stöd i "studion" har en klasstillhörighet. Undervisningen i "studion" bedrivs tillsammans med ordinarie verksamhet på ett flexibelt sätt. Både lärare och elever uttalar sig positivt om denna undervisning. Enligt inspektörerna finns en medvetenhet och flexibilitet i Rålbamshovsskolan när det gäller att tillgodose elevernas behov av stöd. Inspektörerna vill dock markera att skolan ytterligare kan analysera om stöd ges i tillräcklig omfattning i samtliga ämnen.

Anpassad studiegång uppges förekomma enligt skolledningen och lärare. Inspektörerna har tagit del av protokoll från elevvårdskonferenser. I de protokoll som inspektörerna tagit del av framkommer att det finns elever som har anpassad studiegång men det framgår inte vilka avvikelser som görs från timplanen. Inspektörerna bedömer att det brister ifråga om beslut om anpassad studiegång i enlighet med grundskoleförordningen.

Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att det fr.o.m. den 1 juli 2006 införts förändringar i grundskoleförordningen 5 kap. när det gäller stöd och åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammet skall det framgå vilka elevens behov är samt hur behoven skall följas upp och utvärderas. Programmet skall omfatta elevens hela situation. I skolan utarbetas åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd. De åtgärdsprogram inspektörerna tagit del av varierar i kvalitet.

Inspektörerna bedömer att åtgärdsprogrammen bör tydliggöras så att elevens väg till måluppfyllelse och skolans åtgärder framgår tydligt. Dessutom skall framgå hur uppföljning och utvärdering sker samt att det klart tydliggörs att elever och föräldrar varit delaktiga i upprättandet av samtliga program.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning.

Inför utvecklingssamtalen får varje elev skriftlig information om kunskapsutvecklingen i samtliga ämnen. Enligt elever varierar denna information både till omfattning och innehåll. De menar att en del lärare skriver en utförlig bedömning, medan andra knappast skriver något alls. Huruvida eleverna får återkoppling i undervisningssituationen på sin kunskapsutveckling är även det beroende av undervisande lärare. Elever säger sig uppleva detta orättvist då de inte ges samma förutsättningar till måluppfyllelse i alla ämnen. I samtal med lärarna framgår att de utvärderar elevernas lärande på olika sätt. Någon lärare samlar

elevernas arbeten i mappar. Dessa mappar används sedan som underlag i samtal med eleverna för att de skall få syn på sin egen kunskapsutveckling. I något ämne genomförs tester för att följa elevernas kunskapsutveckling. Lärare berättar att det saknas gemensamma former för hur uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling sker i skolan. Se tidigare bedömning under rubriken "Kunskaper".

Enligt Allmänna råd och kommentarer för likvärdig bedömning och betygsättning har Skolverket bedömt att beslut om vilket betyg eleven får, fattas då betyget har signerats av berörd lärare och skrivits in i betygskatalogen. Betygen hanteras inte på ett rättssäkert sätt i Rålambshovsskolan, då betygskatalogen i några ämnen saknar signering av berörda lärare. Inspektörerna vill göra skolan uppmärksam på att betygshanteringen inte sker på ett rättssäkert sätt.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Av inspektörernas verksamhetsbesök och intervjuer med skolledning och lärare framgår att skolan bedriver kvalitetsarbete. Skolans arbete med att ge elever i behov av särskilt stöd är en del i det kvalitetsarbete som bedrivs i Rålambshovsskolan. Därutöver pågår särskilda satsningar för att utveckla undervisningen i matematik, i syfte att nå en högre måluppfyllelse. Dock saknar skolan rutiner för att samla in, utvärdera och analysera resultaten av pågående arbete.

Skolan har en kvalitetsredovisning för 2005. Redovisningen innehåller mål, måluppfyllelse och slutsatser. I intervjuer med personal framkommer att kvalitetsredovisningen inte utgör ett aktuellt och levande dokument samt att den inte är känd av alla. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete bör systematiseras och förankras hos personalen så att kvalitetsredovisningen kan ligga till grund för ökad måluppfyllelse för alla i skolan.

Ledning och intern kommunikation

Skolans ledning består av rektorn och en biträdande rektor. Dessa har dessutom hjälp i skolan av administratörer och en skolintendent. Den senare ansvarar för lokaler och uppföljning av budgetfrågor. Rektorn är nyanställd sedan augusti 2006. Inspektörerna bedömer att rektorn på kort tid skaffat sig en god bild av den dagliga verksamheten i skolan. I intervjuer med personalen framförs att det saknas pedagogiska diskussioner i de vertikala arbetslagen. Vid intervjuer med lärare framkommer att rektorn initierat reflektionssamtal i arbetslagen med

handledning av kurator. Inspektörerna bedömer att ledningen har goda förutsättningar att utöva pedagogisk och administrativ utveckling i skolan. Av de förbättringsbehov som redovisas i denna rapport vill inspektörerna uppmärksamma rektorn på att ta ansvar för att följa upp och utvärdera skolans samlade resultat och låta detta ligga till grund för utveckling i riktning mot de nationella målen för utbildningen.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

I skolans kvalitetsredovisning 2005 anges att det finns elever som läser svenska som andraspråk. Nationell statistik visar att eleverna inte erhållit betyg i ämnet och i inspektionen har framkommit att svenska som andra språk ges som stöd i svenska istället för att ses som ett eget ämne. Syftet med svenska som andra språk, som ett eget ämne med egen kursplan och egna betygskriterier, är enligt skolförordningen att eleverna skall uppnå en funktionell behärskning av det svenska språket i nivå med elever som har svenska som modersmål. Om svenska som andra språk anordnas för vissa elever ersätter det undervisningen i svenska. Rektorn skall utifrån en bedömning av elevernas behov besluta om vilken kursplan eleven skall följa och i vilket ämne eleven därmed skall ha betyg. Inspektörerna bedömer att undervisningen i svenska som andra språk inte ges på det sätt som författningarna kräver, vilket måste åtgärdas.

Enligt grundskoleförordningen skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen inom ramen för elevens val och undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Rålambshovsskolan har profilklasser med inriktning matematik och naturvetenskap. Eleverna i profilklasserna läser matematik och naturvetenskap på elevens val. Av skolans timplan framgår att elevens val ingår i alla årskurser, men några andra urval av ämnen än matematik och naturvetenskap erbjuds inte i skolan. I intervjuer med personal, elever och skolläda utgörs denna tid av utökad undervisning i matematik och naturvetenskap. Eleverna erbjuds därmed inte ett allsidigt urval av ämnen. Inspektörerna bedömer att skolan inte följer författningens krav gällande elevens val, vilket måste åtgärdas.

Personal

Rålambshovsskolan har enligt kvalitetsredovisningen 2005, 8,2 lärare per 100 elever, vilket ligger i nivå med riket som är 8,0. Skolan har god tillgång till lärare med lärarutbildning. Dessutom har skolan tillgång till specialpedagoger, skolsköterska och kurator. Vid behov kan skolan nyttja stadsdelsnämndens resursteam. Inspektörerna bedömer de personella resurserna som goda.

Materiella resurser

Skolan har ett välutrustat skolbibliotek med en heltidsanställd skolbibliotekarie. Det finns såväl skönlitteratur som facklitteratur av god omfattning. Datorer finns inne i biblioteket men även i särskild datasal. Skolan har uppehållsrum för eleverna. Där finns bland annat tillgång till bordtennisbord och cafeteria. Två assistenter ansvarar för detta tillsammans med eleverna. Inspektörerna bedömer de materiella resurserna som goda.

Datum	Ort
2007-06-20	Stockholm

Birgitta Knutsson Rohdin

Marie Morin